

דברי המשפחה :

בערב ראש השנה נפטרה אמנו שושנה קיני.

אם היו שואלים את אמא איך להציג את עצמה בפני אנשים שלא הכירוה, היתה דוחה בביטול את הפרטים הביוגרפיים המרשימים שלה ובוחרת בהגדרה הממצה "אשת חינוך".

אמא היתה עבור אלפים רבים של תלמידים, כמו גם עבור אלפי מורים שהכשירה, ולא פחות עבורינו, ארבעת ילדיה ושנים עשר נכדיה, בראש ובראשונה מחנכת, וזאת לא רק על שום מקצועה הפורמלי, אלא בעיקר על שום המבנה האישייתי המיוחד שלה שהיו בו כל המרכיבים הנחוצים לאיש חינוך ממדרגה ראשונה, או כמו שממשיגים אותו לאחרונה "מורה לחיים".

התכונה הראשית שאפיינה את אמא עד ימיה האחרונים, היתה הסקרנות האמיתית לגלות ולחקור, אשר שרתה אותה בחשיבה המדעית שפיתחה ואף היטיבה להנחיל לחוקרים שבדרך. מעבר לכך, היתה טמונה בה יכולת בלתי רגילה ליצור קשר עם כל אדם שנקרה בדרכה, ללא הבדל גיל או רמה אינטלקטואלית, היא תקשרה בבטחה ובגובה העיניים תוך גילוי אמפטיה אמיתית לאדם שישב מולה וכך הצליחה לחזור אליו ואף להותיר בו את חותמה.

החיוניות של אמא, והרצון למצות את החיים שליווה אותה אף הוא עד נשמת אפה האחרונה, היו בוודאי אבן שואבת לתלמידיה שנסחפו אחר ההתלהבות שלה והמרץ הבלתי נדלה.

המנהיגות שהיתה טבועה בה כבר מגיל צעיר, שמשה עבורה כלי עבודה להוביל אחריה נחיל של אנשים מסוגים שונים, אשר נהו אחריה באהבה גדולה, נהנים להקשיב לדבריה, לניתוח המבריק של סוגיות שהציבו בפניה ולסתם עצות טובות שנתנה ביד רחבה ובנפש חפצה.

עבודתה החינוכית של אמא, התבססה על חשיבה הוליסטית, הרואה במורה מפעיל מערכת של גלגלי שיניים אדירה, הנוגעת בכל תחומי המדע והדעת, משלב ביניהם באומנות ומאפשר לתלמיד להצטרף למסע המרתק של החקר והגילוי. בעבודת הדוקטורט שלה, הציעה שיטה לחנך את המורה, להפעיל בכיתה תהליכים חברתיים ולטפל בהיבטים רגשיים של התלמיד היחיד בכיתה, על מנת להפוך את הלמידה לתהליך עמוק ומשמעותי יותר.

ספר שכתבה נושא את הכותרת "חשיבה אקולוגית", ומסכם את התפתחות התפיסה החינוכית שלה. הספר יוצא מתוך ראיית מיקומו של האדם בעולם כדואלי – גם חלק ממערכת אקולוגית עולמית וגם בעל תבונה ויכולת הסתכלות על העולם במבט בקורתי ולקחת אחריות על מעשיו. החשיבה האקולוגית שימשה לה פריזמה דרכה סיכמה את ניסיונה החינוכי במסגרות שונות של עשייה.

היא נולדה בשנת 1926 לאמה שרה, אשת חיל בפני עצמה ובתו של הדר' הלל יפה, ולאביה יוסף בנטואיץ, אף הוא איש חינוך וחתן פרס ישראל בתחום זה, וגדלה בירושלים.

במהלך נעוריה הדריכה בתנועת הצופים, ועם סיום בית הספר התיכון בית הכרם (זה שמוכנה היום "ליד האוניברסיטה"), בשנת 1944, הצטרפה להכשרה מגוייסת של הצופים בקיבוצים דגניה א'. בשנת 1946 עברה קורס מדריכי ספורט, והיתה שייכת לפלוגה ג' של הגדוד השלישי בפלמ"ח.

אחרי השבת השחורה השתחררה אמא, לכאורה, מהשרות בפלמ"ח, ונשלחה בשירות תנועת "הבונים" ללונדון, שם ריכזה את כל הפעילות ההדרכתית של התנועה. אלא שמאחורי הפעילות התמימה הזאת, התגוררה בדירה משותפת לארבעה חברי פלמ"ח בה הופעלה תחנת אלחוט, שהעבירה מידי לילה חדשות שנמסרו לסוכנות היהודית.

אמא היתה אחת מן הגדעונים, אנשי עליה ב' אשר הפעילו מערכת קשר עבור ספינות המעפילים בדרכן מארופה לארץ ישראל. במסגרת זו, נשלחה לאיטליה, ועבדה כצפנית בתחנת האלחוט ליד מילאנו. בתחנת האלחוט שרת לצידה זכי קולמן, עימו קשרה את נפשה ולימים גם את חייה.

היא חזרה ארצה כגדעונית באניית המעפילים "משמר העמק", ועם הקמתו של צה"ל התחילה, ולאחר שסיימה קורס אלחוט בשפיים, נשלחה כאלחוטאית למטה חזית מרכז ברמלה. לאחר שחרורה מהצבא, למדה ביולוגיה באוניברסיטה העברית ונישאה לזכי. בשנים הראשונות לנישואיהם בעקבות לימודיו של זכי בטכניון, התגוררו בחיפה שם לימדה בביה"ס הריאלי. בתום תקופה זו, עברה המשפחה לאשקלון, בעקבות הקמת חבל לכיש, ושם לימדה אמא בבית הספר התיכון בעיר.

בשנת 1959 הצטרף זכי להקמת הקריה למחקר גרעיני בנגב, וכך התגלגלה המשפחה לבאר שבע, אז עיר קטנה וסחופת רוחות בלב המדבר, אשר מרבית תושביה עולים חדשים, והחינוך העל יסודי בה התקיים בבתי ספר מקיפים. שושנה הייתה שותפה להקמת בית הספר המקיף ג' בבאר שבע, ושמשה בו מורה לביולוגיה וסגנית מנהל עד שנת 1975.

במהלך שנים אלו, לקחה חלק בצוות שעסק בהכנסת שיטת ההוראה בדרך החקר בלימודי הביולוגיה (תוכנית שכונתה BSCS) וכן חקרה את הסוגיות החינוכיות שעולות בבית הספר המקיף מתוך תפיסה של מתן שיוויון הזדמנויות לתלמידים שונים, ואחריות המורים למציאת דרכי חינוך לכל סוגי הכיתות.

עם ייסודה של אוניברסיטת בן גוריון, לאחר שסיימה את לימודי הדוקטורט בהוראת המדעים, הצטרפה לסגל המחלקה לחינוך ועסקה שם במחקר, בהוראה ובהכשרת סטודנטים. בשנת השבתון השתלמה בבריטניה במתודה של מחקר פעולה והיתה אחת החלוצות בהבאת שיטה זו לארץ ויישומה במוסדות חינוכיים ובקרב הסטודנטים שהדריכה בעבודות מחקר.

מחקריה יצאו תמיד מהשדה אל התיאוריה: היא חיפשה את התיאוריה המעוגנת בשדה. כך כשעבדה עם מורים במדרשת שדה בוקר בבניית תוכניות לימוד וכך בעבודה עם צוותי מורים בבתי הספר שחיפשו דרכים לשיפור מעשה ההוראה שלהם.